

I

A munka kezdetén.

A. F.

Szeged.

Szeretett testvéreim!

Harmadfél éve már annak, hogy Mártonffy Márton testvér a „Demokratia” páholyban felolvasást tartott a földműves socialismusról s ezzel megindította azt a szellemi munkát, melynek egyik szerény részecskéjét e kis kötet tárja fel előttetek.

A „Demokratia” páholy, mely oly gazdag a szellemi munkások jeleseiben, nem engedte nyomtalanul elhangzani a lelkes szavakat, hanem kereste, kutatta a formát, melyben a felvetett eszme szolgálatára a magyar szabadkőművességet megnyerje és föllelkesítse.

Legjobb kezdetül kinyomatta a felolvasást s a következő levél kíséretében megküldte azt az összes testvér páholyoknak.

Budapest, 1897. február 27.

Érdemes főmester!

Kedves testvéreim!

Mártonffy Márton t. a „Földműves so-

cialismus cím alatt felolvasást tartván, a fölvetett eszmét a páholy fontosnak s időszerűnek találta, hogy annak megvitatását rendelte el. Továbbá elhatározta azt is, hogy a vita eredményéhez képest Mártonffy művét át-dolgozza s az illetékes körök tájékoztatása, végezt kinyomatja.

A vita alapjául szolgáló felolvasást azzal a kéréssel van szerencsénik megküldeni, hogy becses véleményük nyilvánításával a cél eléréséhez hozzájárulni szíveskedjék.

V. Gy.
Tit. főm.

Dr. B. K.
titkár

T-i. sz. ü. az e. sz. sz.

Az „Árpád” páholy őszinte örömmel üdvözölte a „Demokratia” páholy kezdeményezését, hiszen míg egyrészt a földmives socialismus megismerésére s megszüntetésére irányuló munkálkodásunkban a szabadkőművesség vezérlő elvei szolgálatában fáradozunk, másrészt idejekorán való megjelenésünk a nemzet és társadalom fejlődésére nézve életbevágó küzdelmek közepette csak fokozza magának a magyar szabadkőművességnek gyakorlati jelentőségét és tisztességét.

gét. Mert bármily magasra emelje tekintetünket, vágyainkat az idealizmus fensége, lábainknak itt kell állaniok a sáros, poros, rögös földön s az eszmék cultusának igazi értékét csak a megvalósításuk iránt kifejtett öntudatos munkálkodás sikerei adják meg.

Ily munkára való felhívás az „Árpád” páholyt mindenkor szolgálatra készen fogja találni.

Nem áztatjuk magunkat azzal, hogy majd a magyar szabadkőművesség, vagy éppen az „Árpád” páholy fogja a társadalmi mozgalmak felforgató törekvéseit leküzdeni. Nagyon tiszta tudatában vagyunk mi erőnk csekélységének s munkánk párányi értékének. De ha minden katona azzal a gondolattal dobja el a fegyvert, hogy úgy sem ő szerzi meg a győzelem dicsőségét, akkor a csata bizonyosan elvesz.

Mi teljesíteni akarjuk kötelességünket. Minél többen vagyunk, akik így gondolkodunk, annál nagyobb lesz az az erő, mely a közjóra tevékeny s annál értékesebb eredmények fogják megjutalmazni a haladás és felvilágosodás ügyének szentelt fáradásainkat.

S a magyar szabadjóművesség talán ma már elég erős arra, hogy a socialis mozgalmak káros kitöréseinek elhárítására hivatott intézmények sorában is számot tegyen. A cél tudatos vezetést e tevékenységünkben nem nélkülözzük. Maga a nagypáholy tisztán és világosan jelöli meg utunkat, még 1897. október 1-én kelt körlevelében:

„Bizonyára jól tudják a szer. Tt., hogy hazánkban a munkáskérdés égetővé és sürgősen megoldandóvá vált. Úgy a földműves, mint az iparos munkások elégedetlenek helyzetükkel; a kanaánnak nevezni szokott alföld s a magyar szellemi és vagyonélet központját képező székesfőváros munkásai is keserves és sokszor meddő harczot folytatnak a megélhetésért.

Azt hisszük, hogy a szükség nagy eszméjének megfelelő magasztos feladatot töltünk be, ha a most említett társadalmi kérdés sikeres megoldására törekszünk, elősegítvén azt a fenforgó ellentéteknek békés kiegyenlítése által s oly módon, hogy a társadalom mindennemű életviszonyaiban az emberszeretet jusson kifejezésre.

A munka akkor nem teher, de megelége-

dettséget szidd s önértetet keltő tevékenység, ha annak jutalmát és eredményeien a magunk s szeretteink boldogulásának biztosítékát látjuk.

Törekednünk kell tehát arra, hogy a szegény munkás a kizsákmányolás ellen védelemben részesüljön s anyagi s szellemi haladása f munkában töltött élet után pedig aggkorának megérdemelt nyugalma biztosítva legyen.

Vizsont meg kell értetni embertársainkkal, hogy míg egyrészt a jogegyenlőség folytán sem születés, sem szegény sors nem gátolják az anyagi haladás és magasabb társadalmi állás elfoglalásában, másrészt munka és nemes törekvések, úgy természetszerű fejlődés nélkül máról holnapra semmit sem lehet elérni, mert a társadalmi helyzet felforgatásából az emberiség boldogulása még nem következik.

Ne engedjük, hogy a munkásosztály az izgatóknak eszközévé és zsákmányává váljék? hanem siessünk felvilágosítására és nyújtsunk módot arra, hogy a test izmait elzsibbasztó nehéz munka után a műveltség áldásában is részesülhessen. Kapcsoljuk őket magunkhoz lelkük kiművelése és megnemesítése által s minden erőnkkel törekedjünk arra, hogy ez az

*már megindult küzdelemben nem az ellentétek ki-
élesítésének hanem a kölcsönös megértésnek
jelében találja meg a maga megoldását.*

A vezérek tehát a helyükön állanak. Jelszavuk a mienk is. Rajtunk, közembereken a sor, hogy a hozzánk kötött várakozásnak mi is megfeleljünk.

A socialis bajok nem ma, nem tegnap keletkeztek, egyidejűek azok magával az emberi társadalommal s tartani is fognak mindaddig, míg a földön élni, boldogan élni akaró ember leszen. Koronként és helyenként való megnyilatkozásuk azonban más és más, azon fertőző anyagok különbözősége szerint, melyek összegyülemlése a baj kitörését előidézte.

Nem arról van tehát szó, hogy ama bölcseségkövének megkeresésén törjük magunkat, mely a társadalom békéjét örök időkre biztosítja, hanem hogy az erkölcsi tisztaság szeretetét nevelve önmagunkban és másokban, éberen és szünet nélkül örködjünk a felett, hogy az önzés és a kapzsiság szennye a társadalomban sehol fel ne halmozódjék s gyengébb embertársaink boldogulását lehetetlenné ne tegye. Ha pedig a baj va-

lahol már kitört, ott ne az erőszak szuro-nyai segítségével, hanem a ható okok megszüntetése által munkálkodjunk a megzavart rend helyreállításán, hogy ne csak az utcán legyen béke, hanem a szívekben is!

A földmíves socialismusnak is bizonyára megvannak a maga okai s ha mi a baj elhárításában közreműködni akarunk, legelső feladatunk, hogy nyitott szemmel, elfogulatlan értelemmel s tiszta szívvel igyekezzünk megérteni a fel-felhangzó s a nyers erőszakosságig elfajuló panaszokat.

E célra kértük fel testvéreink közül azokat, akik a földmíves néppel közvetlenül érintkeznek s annak ügyét-baját ismerik, hogy megfigyeléseik eredményeit előttünk feltárják, a társadalom ezen beteg részének állapotát velünk tárgyilagosan megismer- tessék, egyszersmind kifejtsék azon módozatokat, amelyeket a megnyilatkozott bajok gyógyítására alkalmasoknak tartanak.

Természetesen nem is lehetett várnunk, hogy testvéreink nézetei mindenben meg- egyezzenek egymással. A megnyilatkozó el- lentétek s egyes tévedések azonban nem

gátolnak meg bennünket abban, hogy e dolgozatokat változatlan formában gyűjtsük össze magunk számára; hiszen a testvéri őszinteség körében kifejtett gondolatoknak éppen közvetlenségük adja meg a legfőbb becsét. S talán fokozza a földműves socializmus mozgalmaira vonatkozó megfigyeléseink értékét az a körülmény is, hogy éppen a nagy magyar alföld közepén gyűjtöttük össze azokat.

Mielőtt a kritikai tárgyalás rostáját kezünkbe vennők, fogadjátok szeretett testvéreim jó szóval e nyers anyagot is. Lehet, hogy újat alig, értékeset nem sokat találtok benne. De ha nem sikerült is nagyobb szolgálatot tennünk az ügynek s csupán azon egyetlen egy gondolat terjesztésében működtünk közre, hogy a sociális mozgalmak beteges elfajulásainak gyógyításához csak a társadalmi béke megvédésére irányuló elhatározással s az elégedetlenkedők iránt érzett felebaráti szeretet jóakaratával szabad hozzájárulni, munkánkat elveszettnek nem tekintjük.